

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain muuttamisesta (HE 137/2021 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- perustuslakivaliokunta PeVL 2/2022 vp

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaosto on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Risto Sakki, valtiovarainministeriö
- erityisasiantuntija Antti Hästbacka, Tulli
- johtava asiantuntija Anne Kaleva, Verohallinto

Verojaosto on saanut kirjallisen lausunnon:

- Ahvenanmaan maakunnan hallitus
- Åland Post Ab
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Kaupan liitto ry
- Keskuskauppakamari
- Medialiitto ry
- Veronmaksajain Keskusliitto ry

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2022 vp

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annettua lakia siten, että yksityishenkilöiden ja muiden kuin arvonlisäverovelvollisten rekisteriin merkittyjen oikeushenkilöiden tilaamien lehtien maahantuonnille muualta Suomesta tai muista Euroopan unionin jäsenvaltioista Ahvenanmaan maakuntaan luotaisiin normaalista lehtikohtaisesta menettelystä poikkeava valinnainen kevennetty menettely. Yhdenvertaisuuden vuoksi menettelyä voitaisiin soveltaa myös Ahvenanmaalta muualle Suomeen tuotaviin lehtiin. Uudessa menettelyssä lehtien vastaanottaja antaisi ilmoituskauden tuonnista useiden lehtikohtaisten ilmoitusten sijasta kerralla yhden kokoavan ilmoituksen. Ilmoitus annettaisiin yksittäisestä lehdestä, osasta lehden tilauskautta tai koko tilauskaudelta. Lehdet voitaisiin luovuttaa vapaaseen liikkeeseen jo tuonnin yhteydessä ennen veron maksamista. Kevennetyllä menettelyllä helpotettaisiin lehtiä tilaavien yksityishenkilöiden ja muiden kuin arvonlisäverovelvollisten rekisteriin merkittyjen oikeushenkilöiden sekä Tullin hallinnollista taakkaa.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Hallituksen esityksestä ilmenevin perustein ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

Hallituksen esityksen taustalla ovat tavaroiden etämyynnin arvonlisäverotusta koskevat EU:n direktiivien edellyttämät lakimuutokset, jotka tulivat voimaan vuoden 2021 heinäkuun alussa. Tuossa kokonaisuudessa yhtenä keskeisimmistä uudistuksista oli vähäarvoisten enintään 22 euron arvoisten tavaralähetysten maahantuonnin verovapauden poistaminen.

Ahvenanmaan maakunta kuuluu EU:n tullialueeseen, mutta Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehtyyn sopimukseen (SopS 103/94) liitetyn pöytäkirjan N:o 2 (Ahvenanmaan pöytäkirja) mukaan Ahvenanmaa ei kuulu EU:n arvonlisäveroalueeseen. Ahvenanmaan maakunnassa sovelletaan kuitenkin lähtökohtaisesti samaa arvonlisäverolain mukaista arvonlisäverojärjestelmää kuin muuallakin Suomessa. Näistä syistä tavaroiden myynti myös muualta Suomesta ja muista jäsenvaltioista Ahvenanmaalle verotetaan tavarantoimituksena. Yhdenmukaisuuden ja yhdenvertaisuuden vuoksi edellä mainittu vähäarvoisen tuonnin verottomuus poistui myös Ahvenanmaalle suuntautuvassa tuonnissa. Pelkästään Ahvenanmaata koskeva verovapaus ei yhdenvertaisuuden vuoksi olisi ollut perusteltua.

Vähäarvoisten tavaralähetysten maahantuonnin verovapauden poistumisen myötä myös sanoma- ja aikakauslehtien maahantuonti tuli verolliseksi. Nyt ehdotetussa lainmuutoksessa on kyse siitä, että yksityishenkilöille sekä sellaisille oikeushenkilöille, joita ei ole merkitty arvonlisäverovelvollisten rekisteriin veron suorittamisvelvollisuuden syntymishetkellä, säädettäisiin mahdollisuus soveltaa normaalin lehtikohtaisen menettelyn sijaan yksinkertaistettua ilmoitus- ja maksumenettelyä EU:n alueelta Ahvenanmaalle maahantuotaviin lehtiin. Menettelyä sovellettaisiin

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2022 vp

myös Ahvenanmaalta muualle Suomeen tuotaviin lehtiin. Tarve kevennetylle menettelylle havaittiin, kun etämyyntiä koskevien lakimuutosten hyväksymisen jälkeen kävi ilmeiseksi, että esimerkiksi ruotsalaiset kustantajat tai lehtitalot eivät olleet ottamassa ilmoittajan tai arvonlisäverovelvolliseksi rekisteröidyn verovelvollisen asemaa Suomessa. Tällöin lehden tilaajan velvollisuutena olisi lehtikohtaisesti huolehtia tulli-ilmoituksen tekemisestä ja arvonlisäveron maksamisesta eikä lehteä voitaisi toimittaa tätä ennen sen tilaajalle.

Ehdotetussa kevennetyssä menettelyssä lehtien vastaanottaja antaisi ilmoituskauden tuonnista useiden lehtikohtaisten ilmoitusten sijasta kerralla yhden kokoavan ilmoituksen ja lehdet voitaisiin luovuttaa vapaaseen liikkeeseen jo tuonnin yhteydessä ennen veron maksamista. Näin ollen kevennetyllä menettelyllä helpotettaisiin lehtiä tilaavien yksityishenkilöiden ja muiden kuin arvonlisäverovelvollisten rekisteriin merkittyjen oikeushenkilöiden sekä Tullin hallinnollista taakkaa. Muutoksen voidaan arvioida vaikuttavan myönteisesti Ahvenanmaalla asuviin kuluttajiin, koska he tilaavat lehtiä merkittävässä määrin muualta Suomesta, Ruotsista ja muista jäsenvaltioista. Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa hallituksen esityksessä ehdotettuihin muutoksiin suhtauduttiin myönteisesti.

Perustuslakivaliokunta toteaa valtiovarainvaliokunnalle antamassaan lausunnossa PeVL 2/2022 vp, että sääntelyä olisi perusteltua EU-lainsäädännön mahdollistamissa rajoissa muuttaa niin, että lehtien tilaaminen kirjastoihin olisi ehdotetun menettelyn piirissä.

Tältä osin valtiovarainvaliokunta toteaa saamansa selvityksen perusteella, että lehtien tilaaminen kirjastoihin kuuluu ehdotetun kevennetyn menettelyn piiriin tilanteissa, joissa Ahvenanmaan kirjastot tilaavat ja maahantuovat lehtiä oikeushenkilöinä, joita ei ole merkitty arvonlisäverovelvollisten rekisteriin. Lisäksi valiokunta toteaa, että hallituksen esityksen perusteluiden mukaan Tulli on 1.7.2021 alkaen antanut suoraan EU:n tullilainsäädäntöön perustuen lakiehdotuksen mukaisen kevennetyn menettelyn soveltamismahdollisuuden kaikille lehtien tilaajille tullialueen sisällä tapahtuvan tuonnin osalta. Näin ollen niissä tilanteissa, joissa Ahvenanmaan kirjastot tilaavat ja maahantuovat lehtiä arvonlisäverovelvollisten rekisteriin merkittyinä verovelvollisina, ne voivat hyödyntää nyt ehdotettavaa kevennettyä menettelyä EU:n tullilainsäädäntöön perustuvan Tullin ohjeistuksen perusteella.

Edellä mainituin perustein ja saamansa selvityksen perusteella valtiovarainvaliokunta toteaa, että lehtien tilaaminen kirjastoihin kuuluu nyt ehdotettavan kevennetyn menettelyn piiriin, joten lakiehdotusta ei ole syytä muuttaa.

Perustuslakivaliokunta kiinnitti lausunnossaan huomiota myös siihen hallituksen esityksessäkin mainittuun seikkaan, että Ahvenanmaan kielellinen asema huomioon ottaen ahvenanmaalaisilla on erityisen suuri tarve tilata ruotsinkielisiä sanoma- ja aikakauslehtiä. Arvioiden mukaan valtaosa Ahvenanmaalle tuotavista sanomalehdistä tuodaan muualta Suomesta ja Ruotsista. Perustuslakivaliokunta on pitänyt hyvin tärkeänä, että sääntelyn vaikutuksia seurataan, ja ehdottanut valtiovarainvaliokunnan vakavasti harkitsevan seurantaa koskevan lausuman hyväksymistä. Myös valtiovarainvaliokunta pitää sääntelyn vaikutusten seurantaa tärkeänä ja ehdottaa näin ollen hyväksyttäväksi lausumaa, jonka mukaan eduskunta edellyttää ehdotetun sääntelyn vaikutusten seurantaa sanoma- ja aikakauslehtien tuontiin Ahvenanmaalle.

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2022 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 137/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy yhden lausuman. (Valiokunnan lausumaehdotus)

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että sääntelyn vaikutuksia sanoma- ja aikakauslehtien tuontiin Ahvenanmaalle seurataan.

Helsingissä 11.3.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Johannes Koskinen sd
jäsen Anders Adlercreutz r (osittain)
jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Vilhelm Junnila ps
jäsen Heli Järvinen vihr
jäsen Esko Kiviranta kesk
jäsen Jari Koskela ps
jäsen Pia Lohikoski vas
jäsen Sari Multala kok
jäsen Raimo Piirainen sd
jäsen Sari Sarkomaa kok
jäsen Sami Savio ps
jäsen Iris Suomela vihr
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Ville Vähämäki ps
varajäsen Petri Honkonen kesk
varajäsen Inka Hopsu vihr
varajäsen Anne Kalmari kesk
varajäsen Veronica Rehn-Kivi r (osittain)

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Timo Annala